

XIXE BLIBOA BE GBEFANDEDE SO AMEBUSEWO ALOGOÐOEJSEWO ÐTI

ÐJKOJENYA

Ke e nyi be jesinana agbetɔ xɔmɛniwo kpata le woabe nujɔnunyinyi ku le woabe godoejisiwo alo amebusewo be gbesɔemɛ maðeviðe le emɛ ye nyi ku Fafa alo tujanyi le xixe a;

Ke e nyi be amebusewo, gedojisewo majesi kudo woabe makanmana woe dònna gbélán be hunyra wɔnawo kawoe zinzinna agbetɔ be cìcìnya va a, eye ne agbetɔ b'a vɔ le nupópò pò ku nujixɔse a; ke e nyi be vónvòn sɔyi kumɛ ŋgba le e ji o a yenjuti wo ðegbefan só xixe búñuku mɛ be jɔjɔ ke la no sigbe jíjí wuta jijiwo kpata le amegbetɔwo be jijiwe a;

Ke e nyi be e le vevede be ðodo tòxè ðéwo la no xɔ akpo ne amebuse kea woa, godojise kea woa, ne ŋgba va nyi be ke e jo va gloe kpatatàa, agbetɔ la jeagla, la fɔngu ðo nukenutia hunyra sɔ do lannuwówomɛ ku amejizinzin jo va wugan, jo va flaa, jo va glo a;

Ke e nyi be enu tajitò ba nyì be wo ðo la de ŋsɛn abɔkamɛ ne dukɔnwo le xlɔnnnyinyi be ka ke le woa domɛ a;

Ke e nyi be le gɔnmɛ döse a mɛ a dukɔn blaðoduwo b'amɛhawo gbigbo le tè, le zingbe ðo e ji le woabe jixɔse so nujɔjɔe tajitòwo ke kudo agbetɔ ñti, le yebe nujɔnún yinyi kudo yeb'asixɔxɔ mɛ, le ðe gblɔn ku kandɔji be yewoa wɔ ye amesia be ñkɔyìyì le jijèjè mɛ a la zɔn ðo e ji kpe. Eye yewoa na ye agbenɔnɔ ðɔhwin be wɔnawo la se axwe le vosinɔnɔ gande mɛ le amebusewo be gbesɔe mɛ le ŋsuwo ku nyɔnuwo domɛ a;

Ke e nyi be acɛkpadu kewoe nyi bɔbɔa bo viwo dota amɛ be asi le^ mɛa, yewo la xɔ alɔkpe dukɔn blá ðóduwo be habɔbɔa, ne xixe bliboa ba setonu tútútú ne amebusewo ku gɔnmɛdose be vòsinɔnɔ a;

Ke e nyi be gbɔngbɔ ðekanukumɛ ðodo ne godojisewo, amebusewo ku vòsinɔnɔ keawo ye la nyi kρεnkρεn ke wuta ne woa teju sɔ wɔ tadoemɛ a blibo a,

Amesia be takpekpe le degblon aléké be gbefandede xixe bliboato so amebusewo, godojisewo nti; sigbe flinmáci qekañuku ke ji amehawo kpata la yi tóasi aleabe ame dekpekpe amé ku habobo be tótòwo ne nyi be woa légbefan kea do tamgasigamé eye wo la no dovevenú tó nufyofyó ku henhen nyawo, kewoe la vlunka ne esí ke do la nò aléké be sewo ku vosinonwo nti, eye le bieu denyigban ku xixe blibo be qodowo la na ye amehawo ku acekpaduwo la jesii eye woa zaen perepere; neneake be do la nyi ne dukon kewoe le woab'acekpakpa alo woabe nsen gomme a yenu.

Gbetakui cucugboan (1)

Agbetowo kpata le jijiméa, do vosinon, nyi gbèsééméwó le nujonunyyi ku godoejisewo, amebusewo mε. Tagbo le woa si, eye wonawo sɔdoda woanconwo gbo la nyi novisilélé.

Gbetakui evegoan (2)

Ame dekpekpe ame tenju so godoejise, amebuse ku vósinónó kea wo sigbe enú kewoe nyi é tò nene le gbefandede kea mε le voklan dekpe mado e mε, vevede so agbaze ke le mia nti, gbè ke lè kónú na mia, asu alo asi nyinyi le jijimé, sénsén, ame nütó be gommede le politiki alo dunya gbongbón gblamé, alo amejutó gommede dekpekpe kewoe la kuðo amejutó be du, alo ke kuðo amehawo be nyanwo nti.

Neneake wo ma dojesi ame ñti so kuðo yebe du be politiki alókpadé, kojosewo alo sokuðo wékeá be sewo nti o; nene be du ke mε be soa, tenju ma nyi ablóqedu, kpɔtò le duðe b'ace gomme alo ke ji wo mu ðe alo ke ji wo mu ðe alo le kenkuñeu ne ba zan ñokwesinon b'ace o.

Gbetakui tɔngɔan (3)

Ame dekpekpe ame, alo ame deka-deka ðe gbe la no agbe, la vò eye yeametia la kpɔgomé le amejikpɔkɔ mε.

Gbetakui enegɔan (4)

Amédè mu do la nyi kluvi alo kannumɔ o, kluvi alo kannumɔ alo agbeto so doajo be nǔ gùn le nɔnɔmɛ alo alɔkpa qekpekpe mɛ.

Gbetakui atɔngɔan (5)

Wo mu do la nyama ameđe be ɲtilan le jizinzin mɛ alo le vevese dona amɛ dona amɛ le hunyra ke mu je ne agbeto o, alo ke la dovloe alo la dɛ kpɔtɔ.

Gbetakui adɛngɔan (6)

Amédekpekpe amɛ le afisiafia do ace do yeb'amɛnyinyi so zɔndɛ sea ji.

Gbetakui adrɛngɔan (7)

Amɛsia nyi gbesɔe le sea be ɲkɔ eye le voklan ma do e mɛ a, wo ɖogbe nɛ esea b'amɛjikpɔkɔ. Amɛsiamɛ ɖogbe qekanjukumɛ le sea b'amɛjikpɔkɔ so kuðo amɛdekɔtɔ ke la nyi afɔtuŋukumɛ nɛ gbefandɛde kea kuðo gejiji qekpekpe ke la kuðo amɛdekɔ a ɳti.

Gbetakui enyigɔan (8)

Amɛ qekpekpe ɖogbe la tütà duamɛ be nyasopewo, kewoe do ace do wɔna alo nɔnɔmɛ kewoe la tuafɔŋukumɛ nɛ aléké be gbefandɛde so amɛbuse gunmekpetɔwo ɳti ke ji gɔnmesea alo esea d'alo do a.

Gbetakui asiqekɛgoan (9)

Wo mu ɖogbe la lé amɛdeti kpoju o, la qoete alo la hɛn ejutú do amɛtupe alo a qetɔ le yebe dùmɛ a sɔyi dùhú mɛ o.

Gbetakui ewogɔan (10)

Amε qekpekpe amε dogbe le gbesoe bliboa mε, nε ba na woa se nuke jò do e jia, le agbañugba kudo aléè be do la nyi tútútúa le vosi kojodope ke kpacε nε e dokwea eye le amεde ji ma do mεa, la sò nε amεa be godoejisewo ku dodo ziamε ji ke jea, alo nε anukwa ke le nya ke wo sò dote le doe hwε mε a.

Gbetakui woðekagoan (11)

1. Amε qekpedekpe amε keñuti wo sò nya do sòe do hwε mε a, le sigbe amε ke mu kpɔ jeago o nεnε kaka vana gakemε ye agbañugba be kojo le amε fuwo be ñkɔ eye jeju kɔa wo la cɔn nyaxɔdøamεta b'a kpa kewoe le vevede nε amε a, la qeefyɔ be e jeago.
2. Wo ma dohwε amεde nε e nyi be nε e nyi be gakemε be le wɔ wɔnaðe alo ñenjude le ede jia ese ese ke tenu po amε do nεnε be wɔnawo ñti a mu le yebe dumε alo nyi dusidu tò o. Nεnεake wo mu do la naε tóðondɔn sɔwugan ke je nε agɔa o.

Gbetakui woevegɔan (12)

Amεqekpe mu do la sò akpasensεn yi donù amεde b'agbenya ke kan yedeno o, yebe xomε ku yeb'axwe be nyawo, yeb'añedohomawo, aolo a wɔ nuðe a sò gble yebe nyikɔ ku yebe nyididi o. Amεsiamε ñgbe la byɔ so asea gbɔ nε ba kpɔ e ji do wɔna keawo ñti.

Gbetakui woetɔngɔan (13)

1. Amεsiamε ñgbe la qisa le vosimε eye ba like do afike jroe a le ye b'acεkpadu mε.
2. Amε qekpekpe amε ñgbe la jó le du qekpekpedu mε, yeñuto be dua can le emε; eye e la gba trɔva e mε.

Gbetakui woenegɔan (14)

1. Nε e nyi be wo tin amεde yome a, e dogbe la yi ji afike la nyi siwlape nε eye e la kpɔ nεnε mɔnú le du buwo can mε
2. Vɔa nε nyi be le nyawo mε e ze be amε a jeago gande do yebe dua, ma teju byɔ siwlape b'amεjikpɔɔkρoo o, nεnεake ne e gba wɔ wɔna qewo kewoe mu zɔndo dukon blaðoduwo be dɔdowo ji o.

Gbetakui woetɔngɔan (15)

1. Amεqekpekpe amε dogbe la nyi duqemetò.
2. Wo mu dɔ la sɔ akpasensen la qe dumεvinyinyi b'akpa le amεde nti alo agbe be ma qɔlili a byɔ du ke tɔ jroe a o.

Gbetakui woeadɛngɔan (16)

1. Nε ntu alo nyɔnu dɔ vijipea, wo dɔgbe la qesron a dogbe la qesron a doxomε eye nuqε ma túmó na wo sɔ kudo agbeze be klenklen, duqemetɔ nyinyi, alo sɛnsɛn be nyawo nti o. Wo dɔ acε qekukumε le woab'agbeŋukekewo mε sɔ doasi na gokemε wo la gbe woanɔnɔ wo a.
2. Srɔnsrɔndedea mu dɔ la nyi wɔwɔ nε le vosi mεa ejro mu so srɔndetɔwo nti gbo o.
3. Srɔndedε nyi nū zɔndo xixea be dɔdowo ji, eye be gba nyi adokpe nε amεha; é dogbe nε amεha ku acεkpadua ba kpɔ e ji, a lebe nε.

Gbetakui woedrɛngɔan (17)

1. Amεqekpekpe amε nε e nyi yedekanɔ oo, alo le habɔbɔ, alo le ha dode dɔ mε a, dɔgbe énú nyi amεtɔ ji.
2. Wo mu dɔ la sɔ akpasensen a a tsriamεde enu ke nyi é tɔa o.

Gbetakui woenyigɔan (18)

Amε qekpekpe amε dɔgbe la vɔ le susundedε mε, le yebe cicinya ku sɛnsɛn b'acε a ye le naε egbe be e gba teju qɔli sɛnsɛn alo kan kán dɔ enu ji, e teju wɔ

nenəa yedekanç, alo le habobode mε, le agbanugba le agun-a be ηkɔ alo le kódqɔ mε, soto nufyɔfyo, wɔna wo, ku sɛnsɛn be kɔnuwoji.

Gbetakui woeasidekɛgoan (19)

Amε qekpekpe amε do do ace do vosi be susun kudo nyaqegblɔnwo ji; eŋwa ye na ye wo mu do la doŋuklen ne do susun kewo be desia ηti o, alo la ji trɔ léguku do woa ηti, alo a fufu wo to nya kakan b'alo qekpekpe mε sɔ je ye be dua be lipowo godø.

Gbetakui ewigɔan (20)

1. Amε qekpekpe amε qogbe la wɔ bɔbɔ alo a dogbe fafawo le vosi mε.
2. Wo mu do la zin amε ji be nε nɔ bɔbɔdε mε o.

Gbetakui wevɔqekagɔan (21)

1. Amε qekpekpe amε qogbe la zeta, la kenu do kewo kan hahoa yebe dumε, ye amεtia ηtɔ tenj wɔ nenəa, alo amεcewo be can le vosi mε a, la wɔε do e tepe.
2. Amε qekpekpe amε le sɔsɔε nyinyi be qodow mεa qogbe la wɔ fyɔdɔ le yebe dumε.
3. Amεhawo be jro ye le nyi adokpe ne fyɔhawo b'acɛkpakpa. Nenəa be jro la ze le akɔdada a sɔ can amε sigbe aleke be jea, eye wo do la nɔ trɔwɔε hwenuhwenu soto amε sɔ yebe gbe na amε ke jroe a le wlawlame le haho b'akɔdada me alo sɔ zɔndɔ qodɔ buwo ji kewoe la na vovo nε akɔa dada.

Gbetakui wivɔvegɔan (22)

Amε qekpekpe amε ke gbe nyi hamεvia qogbe ne wɔ kpɔ ejí, a lebe n'ε. Nenε be belelena amε la kpɔ gomε le eci be mɔnuwo mε, hamεvi be hyanwo kudo kewo kpata la na yebe ηkɔyiyi le agbe mε.

Gbetakui wivɔtɔngɔan (23)

1. Amε qekpekpe amε dogbe nε edó, eye e la sɔ e ke jroe a le qodo sɔgbe ke je amε ηkumε eye wo do la kpeñukuvi do e ηti nε ηgba ci dóqe male asi tó o.
2. Le amε ma qe kpɔtɔ mεa, amεsiamε dogbe la xɔ eci ke je nε edo ke be le wɔ.
3. Amε ke le wɔ dóa do la qυ eci ke sɔgbe gba je amε ηkumε, ke la na na agbenɔnɔ adodoe yeñutɔ ku yebe xomεa eye qodo buwo kewoe la leñukuvi do e ji kpɔkρɔ le le domεa can teñu cɔn akpa n'ε.
4. Amε qekpekpe amε dogbe la nɔ ku dɔwɔtɔ buwo sɔna dɔwɔtɔwo be gbεwo gbεwo qodo eye e gba teñu da ku dɔwɔtɔ be gbε buwo a sɔ hwιen yeb'alewo gan.

Gbetakui wivɔ-εnεgoan (24)

Amε qekpekpe amε dogbe nε gbɔjεn ku enu kewo qena ηmε jaka; wo ma na ye dɔwɔgamε la wugan ale be jea e, eye hwenu-hwenua, wo do la nɔ na gbɔnjεn b'azan kewoe la do fεntu.

Gbetakui wivɔatɔngɔan (25)

1. Amε qekpekpe amε dogbe nε ke je n'ε le ci gomea nε ba sɔ hwιen yebe lanmεsen, yeñutɔ ku yebe xomεa be tujenyi, vevedea muqdu, awu ku aνwo, axwe alo xɔ ke mε wo teñu nɔ, amε ji kpɔkρɔ le dɔyɔ peñu kudo nu kewo keñu je nε amεha; e dogbe nε ηkulélé qoyeamεtia ηti le edo ku sinsin mε, nε yebe ηtilan b'akpadewo gundua, nε e va trɔ ahosi alo dɔqε-mancito alo nū kewo keñu na n'ε be quna a.
2. Nyɔnu be vijihwenuwo, vifεnmetnɔnɔ wó dogbe nε alɔdo ku amεjikpɔkρɔ tɔxε qewo. Ðevi qekpekpe ðevi ke wo jì le srɔndεde mε alo le srɔnmađe mεa dogbe nε ηku le do amε ηti deka ηkumε.

Gbetakui wivoadengaan (26)

1. Amesiamé ñogbe ne henhen ku sukulu be nyawo. Gonmeje-sukuluwo yiyi mu ño gentú o. Nufyɔamé le gonmejesukuluwo nyi nu zin ame ji. Wo la na ye dɔkpla pe sukuluwo la keke tà, a gbàñ ño dua mε.
2. Wo la na mó ne nufyɔfyc le sukulu ganwo la nyi ke je ne amea so zɔndo nyányá ñti.
3. Nufyɔfyc ño la xo dó so agbetɔ be vùn viùn bliboa ñti, la do ka abɔ-kamé ne esi nana amebusewo ku vosiwo. E ño la na ye nugonmè sese, agò só kè ame ku xlɔnkadodo la no kɔtawo kpata ku sènsènwo kpata domè eye e la gba na dukɔn blaðoduwo be wɔnawo ñkɔyiyi ne fafa ba no anyi.

Gbetakui wivoadrèngaan (27)

1. Amé ñekpekpe ame ñogbe le vosi mε, a do nù enú kewo kan ameha b'agbea le dèkɔnuwo ku kametete be mówo nú eye e ño la sèvivi le aðañudjówo ku nugonmèjji be ñkɔyiyi ñti.
2. Amé ñekpekpe ame ñogbe ne woa kɔ yeb'alewo ji, le hadomè b'agbe mε alo enu kewo kpata nyi e tò le nugonmèjji ku nujɔñlɔwo mε.

Gbetakui wivɔenyigaan (28)

Amé ñekpekpe ame ñogbe la wɔ ye la yebe dumε, le wɛkε bliboa mε amebusewo ku vosinɔñ wo be zanzawo la zɔn ño e ji tútútú.

Gbetakui wivɔasiðekεgaañ (29)

1. Amé ñekpekpe ame dó dó la wɔ ne ameha ke ne vosi be ñkɔyiyi bliboa teñu no ne ye ametia.
2. Le zanzanwo ne vivisesewo le abusewo ku vosiwo mε a wo ma do lipo ñe tóvò ne eke sese a ñodø anyi a so ñekpe jesinana ku esi ne godoejisisewo ku vosiwo ji, alea be wo wɔ ño ñodø zin ame ji so agbenɔñ ñɔñwin, ñodø ñögbe le ha domè, ku tujeanyi bliboa le amesia be ha mε.

3. Wo ma zan aleke be vosinçon a so je ga godo dukɔn bladoduwo be dodowo o.

Gbetakui gbangoan (30)

Nōnōmē alo wɔna qekpekpe mu dɔ la na ye gbefanqđe kea la zé sigbe acékpadu qe ye sɔe qote nεnε, alo na gbe amεđe, habɔbɔđe be ba wɔ wɔnadjé ke la hεn nu gble le amebusewo ku vosinçon kewo η wo po nupo so a o.